

ZÁKON

č. 148/2023 Sb.

ze dne 10. května 2023

o jednotném environmentálním stanovisku

ve znění zákona č. 465/2023 Sb.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1 Předmět a účel úpravy

Tento zákon upravuje postup a působnost správních orgánů při vydávání jednotného environmentálního stanoviska za účelem zajištění veřejného zájmu na ochraně životního prostředí jako celku a příspěví k udržitelnému rozvoji při rozhodování v řízení o povolení záměru podle stavebního zákona nebo navazujícím řízení podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (dále jen „následné řízení“).

K § 1

Jak je uvedeno v komentovaném ustanovení, zákon o JES upravuje postup a působnost správních orgánů při vydávání JES. **Nejde však o úpravu komplexní**, která by se uplatila samostatně. Jde o předpis prolutý jednak s úpravou stavebního zákona, jednak zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Obecným předpisem, který se vůči zákonu o JES uplatní subsidiárně (podpůrně), je pak správní řád.

Komentované ustanovení definuje **účel JES**, jímž je **zajištění veřejného zájmu** na ochraně životního prostředí jako celku a příspěví k udržitelnému rozvoji při rozhodování v území jednak v řízení o povolení záměru podle stavebního zákona č. 183/2006 Sb. (viz § 182 a násl. stavebního zákona), jednak v řízeních navazujících na proces EIA [k jeho definici viz § 3 písm. g) zák. o posuzování vlivů na životní prostředí].

Stanovení účelu komentovaného zákona je v souladu s účelem nového stavebního zákona, jímž je zajistit integrovanou ochranu veřejných zájmů při územním plánování, povolování staveb a výstavby a vytvářet podmínky pro

udržitelný rozvoj území a zvyšování kvality vystavěného prostředí architektury a stavební kultury (§ 1 odst. 3 stavebního zákona).

Instituty a postupy stanovené komentovaným zákonem jsou součástí výsledné podoby integrace rozhodování o různých veřejných zájmech v souvislosti s výstavbou. Ta je taková, že **posuzování některých veřejných zájmů bylo integrováno** do působnosti stavebního úřadů (veřejná infrastruktura – doprava, kdy stavební úřad bude nově silničním správním úřadem), posuzování jiných zájmů je částečně procesně integrováno (což je právě případ JES), zatímco některé veřejné zájmy budou nadále posuzovány samostatně (např. důležitá otázka hluku zůstává v působnosti krajských hygienických stanic, jež budou nadále vydávat samostatná závazná stanoviska). JES je pak následně ještě **dále integrováno do tzv. koordinovaného závazného stanoviska** (viz § 176 stavebního zákona č. 283/2021 Sb.). Toto koordinované závazné stanovisko však nezahrnuje stanovisko EIA, a je-li EIA součástí JES, pak ani stanovisko JES. Více v komentáři k § 5.

Změna kompetencí a postupů správních orgánů zakotvená komentovaným zákonem má zjednodušit a zpřehlednit povolování záměrů pro žadatele, ale i pro správní orgány, avšak za současného zachování potřebné odbornosti posouzení. Zda se tento cíl komentovaným zákonem podařilo naplnit, ukáže až v praxi. Každopádně bude splnění tohoto cíle závislé na schopnosti a ochetě všech zúčastněných k poskytování vzájemné součinnosti. V určitých případech může dojít v praxi i k navýšení časových i finančních nákladů žadatelů (např. nová právní úprava oddělení režimu povolování k nakládání s vodami od povolování staveb vodních děl).

Ustanovení § 1 zák. o JES zavádí legislativní zkratku „**následné řízení**“. Zahrnuje v sobě **řízení o povolení záměru** podle stavebního zákona a **dále všechna navazující řízení** podle § 3 písm. g) zák. o posuzování vlivů na životní prostředí.

Řízení o povolení záměru upravuje část šestá, hlava III stavebního zákona. Spadá do něj povolení stavby nebo zařízení podle § 211 stavebního zákona, změna využití území podle § 213 stavebního zákona, dělení nebo scelování pozemků podle § 217 stavebního zákona či změna záměru před dokončením podle § 224 stavebního zákona.

Navazujícími řízeními podle § 3 písm. g) zák. o posuzování vlivů na životní prostředí jsou řízení vedená k záměru nebo jeho změně, které podléhají posouzení vlivů záměru na životní prostředí, jde-li o

1. řízení o povolení záměru podle stavebního zákona,
2. řízení o povolení hornické činnosti,

3. řízení o stanovení dobývacího prostoru,
4. řízení o povolení činnosti prováděné hornickým způsobem,
5. řízení o povolení k nakládání s povrchovými a podzemními vodami,
6. řízení o vydání integrovaného povolení,
7. řízení o vydání povolení provozu stacionárního zdroje,
8. řízení o vydání povolení k provozování zařízení určeného pro nakládání s odpady,
9. řízení, v němž se vydává rozhodnutí nezbytné pro uskutečnění záměru, není-li vedeno žádné z řízení podle bodů 1 až 8, a
10. řízení o změně rozhodnutí vydaného v řízeních podle bodů 1 až 9 k dosud nepovolenému záměru nebo jeho části či etapě, má-li dojít ke změně podmínek rozhodnutí, které byly převzaty ze stanoviska.

§ 2 Jednotné environmentální stanovisko

(1) Jednotným environmentálním stanoviskem je závazné stanovisko k vlivům na životní prostředí u záměru, který podléhá povolování podle stavebního zákona nebo posouzení vlivů na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (dále jen „záměr“), které se vydává namísto správních úkonů stanovených jinými právními předpisy v oblasti ochrany životního prostředí¹⁾.

(2) Jedná-li se o záměr, pro který je vydáváno rámcové povolení podle stavebního zákona, vydává se jednotné environmentální stanovisko jako podklad pro povolení záměru podle stavebního zákona. Jednotné environmentální stanovisko, ani správní úkony, namísto nichž se podle odstavce 1 jednotné environmentální stanovisko vydává, se s výjimkou správních úkonů podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí před vydáním rámcového povolení podle stavebního zákona nevydávají.

¹⁾ Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů.

I. JES jako závazné stanovisko ve smyslu § 149 spr. řádu

Podle odst. 1 komentovaného ustanovení má JES formu závazného stanoviska. Tím je dle § 149 odst. 1 věty první správního řádu **úkon učiněný správním orgánem na základě zákona, který není samostatným rozhodnutím ve správním řízení a jehož obsah je závazný pro výrokovou část rozhodnutí správního orgánu.**

Podle § 149 odst. 2 spr. řádu obsahuje závazné stanovisko **závaznou část a odůvodnění.** V závazné části dotčený orgán uvede řešení otázky, která je předmětem závazného stanoviska, ustanovení zákona, které zmocňuje k jeho vydání, a další ustanovení právních předpisů, na kterých je obsah závazné části založen. V odůvodnění uvede důvody, o které se opírá, obsah závazné části závazného stanoviska, podklady pro jeho vydání a úvahy, kterými se řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, na kterých je obsah závazné části založen. K dalším náležitostem závazného stanoviska JES viz komentář k § 6 komentovaného zákona.

Závazné stanovisko představuje stanovisko dotčeného správního orgánu, jímž tento orgán uplatňuje **zájmy, jejichž ochrana mu přísluší.** V případě JES jsou tyto zájmy zřejmé z výčtu zákonů obsaženého v poznámce pod čarou ke komentovanému ustanovení, jakož i ze zákonů, jež jsou měněny zákonem č. 149/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o jednotném environmentálním stanovisku. Jedná se konkrétně:

- o zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích,
- o zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny,
- o zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu,
- o zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon),

- o zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí),
- o zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon),
- o zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů,
- o zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší,
- o zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií),
- o zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech.

Jednotné environmentální stanovisko coby závazné stanovisko **není výsledkem správního řízení**, samo o sobě nezakládá, nemění ani závazně neruší práva nebo povinnosti osob. Nejedná se tedy o původně zvažované jednotné environmentální povolení vydávané coby správní rozhodnutí. Jeho obsah je ale závazný pro výrokovou část rozhodnutí správního orgánu, tedy typicky pro rozhodnutí o povolení stavebního záměru. JES coby závazné stanovisko nemohou stavební úřady či úřady vedoucí tzv. navazující řízení na proces EIA hodnotit podle své úvahy, ale jsou jím vázány (srov. § 50 odst. 4, dále např. NSS 9 As 140/2019-22). Budou ale oprávněny posoudit, zda závazné stanovisko splňuje zákonné požadavky.

II. Rozhodnutí, závazná stanoviska a vyjádření integrovaná do JES

Jednotné environmentální stanovisko se vydává **namísto jednotlivých správních úkonů** stanovených jinými právními předpisy v oblasti ochrany životního prostředí. Tyto úkony tedy **nejsou vydávány samostatně**, což je v každém z dotčených zákonů výslovně uvedeno v tzv. **integrační formulí**. Ta stanoví, že se konkrétní vyjádření, souhlasy, závazná stanoviska či jiné správní úkony podle daného právního předpisu nevydávají, jedná-li se o záměr, který vyžaduje jednotné environmentální stanovisko. Do jednotného environmentálního stanoviska nejsou integrována jen závazná stanoviska, ale také některá rozhodnutí vydávaná orgány ochrany životního prostředí, např. rozhodnutí o povolení kácení dřevin rostoucích mimo les. Jak uvádí důvodová zpráva ke komentovanému zákonu, při vydávání JES se v těchto případech žádost ve vztahu k předmětu nahrazovaného rozhodnutí posoudí obsahově, příslušný orgán provede úvahu, vyjádří závěr ohledně přípustnosti či nepřipustnosti

záměru ve vztahu k chráněným zájmům a stanoví případné podmínky, avšak formálně je správním úkonem vydávaným namísto těchto rozhodnutí až rozhodnutí v následném řízení, které závěry a podmínky obsažené v jednotném environmentálním stanovisku převezme do výrokové části. Správní orgán, který vydává rozhodnutí v následném řízení, tak formálně vede správní řízení podle příslušného zákona v oblasti ochrany životního prostředí, dle nějž se předmětné rozhodnutí vydává. Srov. také § 18 odst. 1 část za středníkem.

V jednotlivých „složkových“ zákonech, tedy zákonech, které byly změněny v souvislosti s vydáním zákona o jednotném environmentálním stanovisku, je vždy z integrační formule zřejmé, o jaké konkrétní správní úkony se jedná. JES se vydává namísto 26 správních úkonů obsažených v 10 samostatných zákonech, a to pouze pro záměry, které podléhají povolování podle stavebního zákona nebo které podléhají posouzení vlivů na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Zde je jejich úplný seznam:

- dle zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, vyjádření krajského úřadu v území se zvláštními podmínkami geologické stavby, zejména s předpokládanými ložisky nerostů nebo se zvlášť nepříznivými inženýrskogeologickými poměry (§ 13 odst. 3);
- dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, souhlas k zásahu do významného krajinného prvku (§ 4 odst. 2), uložení zajištění použití prostředků proti zbytečnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů (§ 5 odst. 3), rozhodnutí o odchylném postupu při ochraně volně žijících ptáků (§ 5b odst. 1), povolení ke kácení dřevin (§ 8 odst. 1) včetně uložení náhradní výsadby (§ 9 odst. 1), povolování výjimek ze zákazů ničit, poškozovat nebo upravovat jeskyně (§ 10 odst. 2), souhlas k zásahu do krajinného rázu (§ 12 odst. 2), souhlas k činnostem v ochranném pásmu ZCHÚ (§ 37 odst. 2), souhlas k činnostem v ochranném pásmu památného stromu (§ 46 odst. 1) *[odkaz na § 46 odst. 1 uváděný v § 83 odst. 8 písm. h) zák. o ochraně přírody a krajiny je však zjevně chybný, má se jednat o § 46 odst. 3 – poznámka autorů]*, výjimek ze zákazů u památných stromů a zvláště chráněných druhů (§ 56 odst. 1) a souhlas se zřízením nebo zrušením účelových komunikací, stezek a pěšin (§ 63 odst. 1);
- dle zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, souhlas s odnětím půdy ze ZPF (§ 9);
- dle zákona č. 289/1995 Sb., lesního zákona, souhlas s dělením lesních pozemků (§ 12 odst. 3), souhlas s dotčením zájmů chráněných lesním zákonem (§ 14 odst. 2) a rozhodnutí o odnětí pozemků z PUPFL (§ 16);

- dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, závazné stanovisko k posouzení vlivů záměru na životní prostředí (§ 9a) – pouze v případě žádosti investora o zahrnutí do jednotného environmentálního stanoviska;
- dle zákona č. 254/2001 Sb., vodního zákona, souhlas ke stavbám a činnostem, k nimž není třeba povolení dle vodního zákona (§ 17 odst. 1) a závazné stanovisko vodoprávního úřadu vydávané při povolování záměrů podle zákona o ochraně přírody a krajiny, horního zákona a zákona o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě (§ 104 odst. 3);
- dle zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, stanovisko ke zřízení veřejného pohřebiště (§ 17 odst. 2);
- dle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, závazné stanovisko k povolení záměru obsahujícího vyjmenovaný stacionární zdroj [§ 11 odst. 2 písm. b)] a závazné stanovisko k povolení záměru dálnice a silnice I. třídy v zastavěném území či parkoviště s kapacitou nad 500 míst (§ 11 odst. 2 písm. d);
- dle zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií, závazné stanovisko při povolování nového objektu (§ 49 odst.3) a závazné stanovisko při realizaci nové stavby (mimo jednoduché stavby) v dosahu havarijních projevů stávajícího objektu (§ 49 odst. 4);
- dle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, závazné stanovisko k terénním úpravám a odstranění stavby [§ 146 odst. 3 písm. a)], vyjádření k nakládání s odpady ke změně dokončené stavby [§ 146 odst. 3 písm. b)] a vyjádření ke zřízení zařízení určeného pro nakládání s odpady [§ 146 odst. 3 písm. c)].

Příklad

Správní akty nahrazované JES – příklad uvedený v Metodickém pokynu Ministerstva životního prostředí č.j. MZP/2023/280/769 k zavedení jednotného environmentálního stanoviska do praxe správních orgánů

Záměr stavby průmyslového areálu, rozkládajícího se na ploše 0,5 ha, který zasahuje do správního obvodu dvou ORP. Nevyžaduje vydání stanoviska EIA, neboť nenaplnuje žádný z bodů přílohy č. 1 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí. Jeho součástí je vyjmenovaný zdroj podle přílohy č. 2 zákona o ochraně ovzduší. Jeho malá část se nachází na pozemku určeném k plnění funkce lesa, zbytek na ZPF. Na dotčené ploše se nachází vzrostlé stromy a protéká jím vodní tok.

Příslušným orgánem k vydání JES bude podle § 14 odst. 1 písm. a) bod 6 krajský úřad, v jehož obvodu se záměr nachází, neboť je součástí záměru

vyjmenovaný stacionární zdroj. Záměr dále vyžaduje souhlas se zásahem do významného krajinného prvku (§ 4 odst. 2 zák. o ochraně přírody a krajiny) z důvodu možného ohrožení funkce vodního toku, dále povolení ke kácení dřevin (§ 8 odst. 1 zák. o ochraně přírody a krajiny). S ohledem na umístění záměru může být nezbytný souhlas se zásahem do krajinného rázu (§ 12 odst. 2 zák. o ochraně přírody a krajiny). Dále záměr vyžaduje souhlas s odnětím ze ZPF podle § 9 zák. o ochraně ZPF. Kvůli umístění na PUPFL vyžaduje záměr souhlas s odnětím pozemků z PUPFL podle § 16 lesního zákona. S ohledem na okolnosti může být vyžadován souhlas podle § 17 odst. 1 vodního zákona.

Krajský úřad tedy vydá v zákonem stanovené lhůtě JES, který bude obsahovat posouzení všech výše uvedených otázek. V případě potřeby se může s žádostí o vyjádření obrátit na správní orgán (jeden, nebo více) příslušný podle jiného právního předpisu, tedy takový, který by výše uvedené konkrétní správní úkony vydával, pokud by nebyly součástí JES. Nejčastěji to v těchto případech bude ORP.

III. Vynětí některých aktů z režimu zákona o JES

Jednotné environmentální stanovisko nezahrnuje správní úkony vydávané podle zákona o ochraně přírody a krajiny, pokud se záměr nebo jeho část nachází ve zvláště chráněném území, evropsky významné lokalitě nebo ptačí oblasti. Pokud se záměr nebo jeho část nachází na území národního parku, nenahrazuje jednotné environmentální stanovisko rovněž správní úkony vydávané podle zákona o ochraně **ZPF a lesního zákona**. Tyto úkony podléhají vydání tzv. **společného rozhodnutí** podle § 83 odst. 9 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Důvodem je skutečnost, že se jedná o **nejcennější území z hlediska ochrany přírody, s výrazným veřejným zájmem na jejich ochraně**. Státní správu a péči o ně vykonávají speciální orgány ochrany přírody (správy národních parků, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR) a u některých lokalit také krajské úřady. Orgány JES (ORP, krajské úřady) nedisponují kompetencemi v ochraně přírody vůči těmto územím a je zcela v souladu s účelem těchto území, aby rozhodování o zásazích do nich bylo předmětem samostatného posouzení a rozhodnutí specializovaných orgánů.

Pro záměry na území **ochranných pásem** zvláště chráněných území se **však jednotné environmentální stanovisko vydává**. Tato legislativní úprava byla učiněna v průběhu projednávání návrhu komentovaného zákona ve vládě, a to